

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури


О. М. Волков

«26» 08 2022 р.



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ МОРСЬКОЇ
ТРАНСПОРТНОЇ ІНДУСТРІЇ»**

Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Кафедра	«Економічної теорії та підприємництва на морському транспорті»

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління стійким розвитком морської транспортної індустрії» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки доктор філософії «Менеджмент морської галузі»

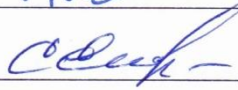
Розробник: Примачов Микола Тимофійович, д.е.н., професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Економічної теорії та підприємництва на морському транспорті» Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «25» серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри  Голубкова І.А.

Секретар кафедри  Яворська А.Ф.

Гарант ОНП  Сенько О. В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Основна **мета вивчення курсу** – це засвоєння процесів менеджменту ефективного розвитку судноплавних компаній та морських портів морської транспортної індустрії та формування на основі наукових засад стійкістю розвитку з урахуванням специфічних ризиків. Критерій стійкості - збалансованість інвестиційних і інноваційних стратегій. Засвоєння закономірностей прийняття та реалізації менеджерських та адміністративних рішень забезпечує пріоритети позиціонування виробничого потенціалу морегосподарського комплексу країни в умовах циклічних змін у підсистемах ринку морської торгівлі. Метою вивчення є засвоєння наукових положень і принципів забезпечення ефективності менеджерських методів симетрії функціонування флоту та портів, незважаючи на конкурентні стратегії і в системі національних пріоритетів використання Світового океану.

Предметом є наукові та методичні аспекти менеджменту стійкості формування потенціалу національної морської транспортної індустрії за критеріями збалансованого позиціонування національних підсистем ринку транспортних послуг з урахуванням змін поточних параметрів розподілу міжнародних відносин.

Дана дисципліна націлена на придбання здобувачами доктора PhD засвоєння положень теорії стійкого позиціонування в системі ринку морської торгівлі судноплавних компаній та портів за метою формування компетентності в системі адекватного розвитку та функціонування складових національної морської транспортної індустрії. Придбання здібності розкриття нових закономірностей збалансованості господарювання та випередження конкурентів в системі глобальних трансформацій в конкурентному обслуговування вантажопотоків за критеріями безпеки транспортної безпеки резидентів і підприємницьких структур морегосподарського комплексу.

Програма курсу викладається як самостійна дисципліна з урахуванням магістерської підготовки, вона обумовлює напрямки інших дисциплін відповідно структури учбового плану третього рівня. Розглядається теоретичною при формуванні тематики дисертаційної роботи.

Робочу програму складено відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Менеджмент морської галузі» підготовки доктора філософії за спеціальністю 07 Управління та адміністрування: 073 Менеджмент.

Мова навчання *українська*

Статус дисципліни: *обов'язкова*

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті

Спеціальні компетентності

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

СК05. Здатність до організації та проведення інноваційних комплексних проектів, включаючи власні оригінальні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне

та створити нове цілісне знання та/або професійну практику в менеджменті морської галузі.

СК06. Здатність ідентифікувати, формулювати та/або вирішувати наукові або практичні проблеми в менеджменті морської галузі.

Програмні результати навчання

РН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН07. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

РН10. Демонструвати навички розв'язання системних проблем ефективного розвитку морської галузі за обмеженнями стійкого нарощування виробничого потенціалу на національному та підприємницькому рівнях.

РН11. Здійснювати аналіз деталізованих, інноваційних, новітніх досліджень у сфері морської галузі.

Кількість кредитів *ЄКТС 2 кредити*

Форма підсумкового контролю *екзамен*

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною:

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Управління стійким розвитком морської транспортної індустрії» передбачає здобуття аспірантом наступних результатів навчання:

- знати та розуміти:

- базові теоретичні основи сталого розвитку морської транспортної індустрії;
- особливості прояву ринкових положень у системі торгівельного флоту та закономірності формування стандарту морської держави;
- теорію та метод менеджменту збалансованості відносин судноплавних компаній і структурних складових морського кластеру;
- принципи реалізації ризик-менеджменту в умовах конкурентного розподілу зон операторської діяльності за стандартами системної безпеки
- систему формування мультимодальних транспортних технологій та оптимізації траншшипменту;
- основні риси реакції судновласників на зовнішні умови за стандартами адекватності та симетрії
- бенчмаркетингові відносини у системі різноманітних складових ринку морської транспортної торгівлі;
- розуміти альтернативності розподілу економічного потенціалу в умовах скорочення часу обслуговування вантажопотоків за альтернативними маршрутами;
- розуміти фактори, що обумовлюють необхідність вибору відповідної наукової реакції;

уміти:

- удосконалювати механізм прийняття рішень в умовах пріоритету розвитку національних судноплавних компаній та портів;

- використовувати інформаційні потоки з світових джерел і консалтингових структур для розкриття тенденції розвитку глобального ринку морської торгівлі;
- обґрунтовувати вибір альтернатив прийняття менеджерських рішень розуміти роль людського капіталу в покращенні розвитку морського судноплавства;
- зробити оцінку ситуацій за критеріями альтернативних рішень, які забезпечують максимізацію позиціонування флоту українського реєстру;
- оцінювати склад необхідність розширення морської транспортної політики за окремими перевагами;
- оцінити напрямки розвитку міжнародного розподілу праці та обрати відповідну реакцію національної морської транспортної індустрії;
- чітко розпізнавати зміни умов до розвитку національного флоту відповідно стандартам Міжнародної морської організації;
- застосовувати навички удосконалення окремих складових економічного механізму забезпечення транспортної стабільності і вибору напрямків розвитку;
- давати наукове обґрунтування процесів, які відбуваються в світі транспортного бізнесу й пріоритету участі в цьому процесі Україні;
- обирати відповідність потребам транспортну стратегію України з урахуванням зовнішніх обмежень;
- науково обґрунтовувати необхідні параметри розвитку спеціалізованих транспортних підсистем :
- обґрунтовувати розвиток спеціалізації українського ренджу відносно інтеграційних процесів;
- систематизувати зовнішні умови, що обумовлюють кризові ситуації та відповідної реакції ризик-менеджменту;
- теоретично обґрунтовувати параметри інноваційних підходів до розширення участі в мультимодальних технологій обслуговування вантажопотоків;
- використати теоретичні положення з розвитку інвестиційного розвитку окремих підприємницьких структур як за ринковими важелями, та і транспортної безпеки країни;

3. ПРОГРАМА, СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)		
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)
Розділ 1. УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІКІ			
Тема 1. Економічні закономірності сталого розвитку національного судноплавства.	1	1	
Тема 2. Вибір напрямлень сталого розвитку національної транспортної системи.	1	1	
Тема 3. Особливості роботи морського транспорту України.	3	1	2
Тема 4. Циклічність-принциповий фактор функціонування ринку морської торгівлі	1	1	
Разом за розділом 1	6	4	2

Розділ 2. СИСТЕМА ПРИЙНЯТТЯ ЦІЛЕВИХ РІШЕНЬ			
Тема 1. Закономірності та принципи ефективного формування судноплавного комплексу	1	1	
Тема 2. Принципи та обмеження стійкості підприємств морського транспорту	1	1	
Тема 3. Напрямки трансформаційних процесів в системі морської індустрії	3	1	2
Тема 4. Транспортна стратегія адекватного реагування в системі міжнародних відносин	1	1	
Разом за розділом 2	6	4	2
Розділ 3. ЦІЛІ ТА ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ СУДНОПЛАВНИМ БІЗНЕСОМ			
Тема 1. Особливості формування цілей розвитку торгового флоту	1	1	
Тема 2. Критерії прийняття збалансованості менеджерських рішень	3	1	2
Тема 3. Менеджмент забезпечення пріоритетів позиціонування потенціалу	1	1	
Тема 4. Обґрунтування системи переваг відносно конкурентного рівня ринку	3	1	2
Разом за розділом 3	8	4	4
Всього аудиторних годин	20	12	8
Самостійна робота (години) з них на виконання індивідуального завдання **	40		
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60		

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Зміст заняття
1	Особливості роботи морського транспорту України.	Сутність національних морських транспортних стратегій.. Принципи формування параметрів судноплавства за сукупністю критеріїв. Менеджмент формування системних переваг національного морського транспорту в системі національних задач та умов глобального ринку морської торгівлі. Розкриття функції адекватності вимогам. Світова система позиціонування компаній. Вартість і витрати збалансованості стану дедвейту. Менеджмент ті відносин операторів-конкурентів. Усна відповідь, групове обговорення.
2	Напрямки трансформаційних процесів в системі морської індустрії	Основні принципи обґрунтування параметрів розвитку підсистем морського транспорту. Умови формування бізнес-плану в системі судноплавства та портової діяльності. Важелі обрання стратегії випередження. Межі можливого позиціонування за сукупністю вимог та ризиків Цілі та сутність конкурентних позицій суден. Альтернативи використання провізної спроможності її суден. Економічні наслідки диференціації секторів використання реєстрів

		судна. Безпека та форма СУДС. Усна відповідь, групове обговорення
3	Основні принципи формування критеріального забезпечення стійкості розвитку судноплавних компаній	Система класифікації та угруповання системної реакції на зовнішні зміни ринку морської торгівлі. Оптимізація менеджерських стратегій адекватної реакції на динаміку формування світових вантажопотоків. Характер зміни напрямків інтеграційних технологій. Основні задачі створення каналів. Сукупність чинників, які зумовлюють економічні результати використання каналів. Диференціація менеджерських підходів до використання каналів. Усна відповідь, групове обговорення, презентація.
4	Особливості та проблеми менеджерських стратегій випередження конкурентів в секторі оперування.	Основні принципи та напрямки безпеки судноплавства Структура діяльності комітетів ІМО. Економіко-правове положення нормалізованої безпеки судноплавства. Менеджмент якості взаємодії з іншими операторами сервісу. Забезпечення адекватної реакції на зміни ситуації на ринку морської торгівлі.. Порядок формування конкурентного положення компанії. Методологія забезпечення збалансованості відносин з природним середовищем. Декарбонізація. Усна відповідь, групове обговорення, презентація.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота призначена для поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях. Вона допомагає набути навички самостійної роботи з довідковою, навчальною і науковою літературою, державними і галузевими стандартами; підвищити якість самостійної проробки аспірантами навчальної інформації шляхом її конкретизації і цілеспрямованості.

Види самостійної роботи:

1. Робота по опрацюванню лекційного курсу.
2. Робота по вивченню окремих розділів курсу, не висловлюваних при читанні лекцій (що задаються викладачем).
3. Виконання практичних розрахунків, заданих викладачем.
4. Підготовка до практичних занять;
5. Виконання індивідуальних завдань (розрахункової роботи) .

Перелік тем, винесених на самостійне вивчення:

№ з/п	Назва теми
1.	Загальна характеристика адміністрування та підприємництва в сегменті Економічна націленість управління в сервісному сегменті морської індустрії. Сукупність менеджерських підходів. Сучасна класична структура сервісної підсистеми морської індустрії. Особливості окремих підсистем обслуговування флоту. Принципи ефективного адміністрування та менеджменту в сегменті. Література [8;12;1;2]
2.	Критеріальні вимоги до ефективності сервісного сегменту морської індустрії Стабільність оперування флоту. Програми збереження часу в торговельних портах. Ефективність обслуговування різнобічних потреб суден, Система забезпечення різних потреб суден і екіпажів під час стоянки, або проходження складних шляхів.

	Література [8;12]
3.	Адміністрування портнадзору та капітанії порту Функціональна та економічна сутність портнадзору. Менеджмент стану використання акваторії порту. Основні ознаки діяльності капітанії порту щодо характеру використання споруд порту. Найважливішими ознаками менеджменту збалансованості обслуговування адміністрацією порту. Основні характеристики регулярної дії капітанії порту. Література [10;13;14]
4.	Принципи державної морської транспортної політики Основні задачі формування морської транспортної політики. Менеджерські напрямки морської транспортної політики. Управління розвитком – основна функція морської транспортної політики. Література [8;19]
5.	Менеджмент регулювання ходу суден і лоцманська проводка Структура управління судноплавством в регіоні порту. Менеджмент безпеки судноплавства в особливих умовах. Менеджерські особливості роботи лоцманських компаній. Література [19]
6.	Менеджмент децентралізації та збалансованості підприємництва кластеру Загальні умови менеджменту розвитку комплексу. Кількісні результати розвитку потенціалу. Якісні відносини менеджерських рішень. Головні елементи підприємницьких переваг. Відносини централізації та інтеграції. Література [19;14]
7.	Критерії результативності менеджменту сервісного сегменту морської індустрії Критерії збалансованості системи. Критерії розвитку контейнерного флоту. Основні характеристики критеріальних рішень менеджменту формування структурних складових даної підсистеми ринку. Критерії окремих складових обслуговування суден. Література [8;11;12]
8.	Бізнес-менеджмент службово-допоміжного флоту Основні структурні складові службово-допоміжного флоту. Місце окремих видів діяльності службово-допоміжного флоту. Структура виробничої діяльності службово-допоміжного флоту. Ознаки основних напрямків менеджменту службово-допоміжного флоту. Література [2;9;12]

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне оцінювання аспірантів здійснюється у вигляді демонстрації їх результатів навчання та оцінювання: усної відповіді на питання лекційного курсу або тестування знань з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу; розв’язання задач, вправ, виконання певних розрахунків тощо; виступу на практичних заняттях.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни з урахуванням результатів поточного контролю. Форма підсумкового контролю: *іспит*

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації
1	Знати базові теоретичні основи сталого розвитку морської транспортної індустрії	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на заняттях, в дискусії
2	Знати особливості прояву ринкових положень у системі торгівельного флоту та закономірності формування стандарту морської держави;	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом
3	Знати принципи реалізації ризик-менеджменту в умовах конкурентного розподілу зон операторської діяльності за стандартами системної безпеки	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, виконання певних розрахунків
4	Уміти здійснювати вибір інструментальних засобів для обробки економічних даних відповідно поставленим завданням, аналізувати результати розрахунків і обґрунтовувати отримані висновки	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, есе, в дискусії, презентації результатів виконаних завдань, виконання певних розрахунків, розв'язання задач
5	Уміти визначати ступінь доказовості і обґрунтованості тих чи інших положень праць економістів в області первинних досліджень	Розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків; виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, есе, презентації результатів виконаних завдань, стандартизовані тести
6	Уміти критично оцінювати отримані результати, формулювати висновки та рекомендації, оформляти наукові звіти за результатами проведеного дослідження	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, есе, презентації результатів виконаних завдань
7	Уміти володіти кількісними і якісними методами аналізу економічної інформації для обґрунтування управлінських рішень;	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, есе, презентації результатів виконаних завдань, розв'язання задач
8	Уміти володіти технологіями планування професійної діяльності сфері економічних досліджень.	Розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, есе;

7. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Шкала оцінювання ВНЗ	Національна оцінка	Критерії оцінювання
А	відмінно	Аспірант проявляє особливі здатності, уміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і обробляє необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні дарування й похилості
В	добре	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно вирішує вправи й завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначно
С		Аспірант уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є істотні, підбирати аргументи для підтвердження думок
D	задовільно	Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість істотних
E		Аспірант володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	не задовільно	Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

8. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Формування параметрів окремих сегментів морського кластеру
2. Менеджмент та адміністрування за критеріями стійкості утримання позиції
3. Закономірності та параметри формування сервісних підрозділів морського кластеру.
4. Умови формування економічного потенціалу структурних підрозділів морського кластеру.
5. Продуктивність праці – критерій бізнес-менеджменту.
6. Звітність менеджменту сервісних структур відповідно світових асоціацій.
7. Загальна характеристика збалансованості розвитку сервісного комплексу відносно потреб вантажовласників та судноплавних компаній.
8. Форми організації окремих видів сервісних послуг.
9. Стратегія досягнення конкурентної стійкості
10. Планування роботи сервісних підсистем за відповідністю зовнішнім потребам.
11. Обґрунтування створення окремого сервісного підприємства морського кластеру.
12. Бізнес-менеджмент соціально-економічної рівноваги підприємства
13. Менеджмент комплексності розвитку сервісного сегменту.
14. Розробка бізнес-менеджменту окремих підсистем
15. Менеджмент ефективного використання ресурсів окремих фірм морського кластеру

14. Напрямки оптимізації стану структури морського кластеру
15. Сукупність факторів регулювання діяльності окремих структурних складових
16. Менеджмент забезпечення системної безпеки сервісних підсистем.
17. Менеджмент інноваційних процесів за критеріями часу.
18. Бізнес-менеджмент досягнення нормалізації економіко-правових умов.
19. Менеджмент структури портового сервісного сегменту.
20. Організація планування економічних процесів окремих підсистем.
21. Концепція бізнес-плану ресурсного обслуговування транспортного флоту.
22. Менеджмент екологічної збалансованості підсистем структури підприємств.
23. Виробничо-фінансовий план окремих підприємств.
24. Забезпечення підприємницької і позасистемної ефективності та збалансованості.
25. Менеджмент продуктивності та позасистемної результативності підсистеми
26. Етапи формування відповідного потенціалу.
27. Напрямки підвищення продуктивності підсистем сегменту.
28. Структура позасистемних результатів та методи управління стійкістю структур.
29. Особливості формування емерджентного ефекту.
30. Забезпеченні відповідності сукупності вимог з позиції стійкості
31. Розрахунок параметрів формування збалансованого стану за зовнішніми умовами
32. Концепція формування емерджентного ефекту
33. Менеджмент екологічної збалансованості діяльності морського транспорту
34. Вибір і реалізація менеджмент екологічної збалансованості
35. Види менеджмент екологічної збалансованості
36. Оперативне забезпечення екологічної збалансованості.
37. Особливості менеджменту екологічної збалансованості.
38. Рівень екологічної збалансованості транспортного обслуговування вантажопотоків.
39. Формування позиції компанії у тенденції розвитку ринку морської торгівлі
40. Основні параметри системної стійкості підприємств.
41. Рівень інтенсивності розвитку сервісного сегменту, що оптимізує обслуговування морського транспортного ринку.
42. Аспекти стійкості позиції окремих видів діяльності.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Котлубай А. М. Торговельне судноплавство України: проблеми та перспективи розвитку. Одеса: ІПРтаЕЕІ, 2008. 379 с.
2. Левіков Г. А. Змішані перевезення: стан, проблеми, тенденції. 2006. 224 с.
3. Міюсов М. В. Стратегія позиціонування транспортного потенціалу в глобальному ринку морської торгівлі. Одеса: Автограф, 2006. 232с.
4. Назаренко В. М. Транспортне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. Центр економіки і маркетингу, 2017. 512 с.
5. Ніколаєва Л. Л., Цимбал Н. Н. Морські перевезення. Одеса, Фенікс, 2005. 436 с.
6. Портер М. Конкурентна стратегія / пер. с англ. Київ : Видавництво «Наш формат», 2016. 496с.
7. Примачов М. Т., Примачова Н. М. Морські торговельні порти в системі інтермодальних транспортних сполучень. Одеса: ІПРтаЕЕІ, 2011. 214 с.
8. Примачов М. Т., Примачова Н. М. Стратегічні аспекти формування економічного потенціалу морської транспортної індустрії: монографія. Одеса : НУ "ОМА", 2019. 303 с.
9. Примачов М. Т., Сенько О. В. Закономірності розвитку морського транспортного потенціалу. Одеса : НУ «ОМА», 2018. 363 с.

10. Примачов М. Т., Голубкова І. А., Примачова Н. М., Левинська Т. І., Пересипкіна Н. А., Яворська А.Ф. Бізнес-планування в круїзному суднопластві : підручник : за заг. ред. М. Т. Примачова. Одеса : НУ «ОМА», 2019. 302 с.
11. Примачов М.Т., Примачова Н.М., Пархоменко І.М. Управління економічною діяльністю суднохідних компаній / під ред. М.Т. Примачова. Одеса: НУ «ОМА», 2016. 348 с.
12. Примачов М. Т. Економічні основи формування морського ринку транспортних послуг. Одеса: Автограф, 2004. 329 с.
13. Проблеми та стратегічні напрямки розвитку підприємництва в інфраструктурному секторі економіки : монографія. Одеса: Фенікс, 2006. 373 с.
14. Цветов Ю. М. Основи організації транспортного забезпечення зовнішніх зв'язків України. Київ: ІКТП-Центр, 2018. 581 с.
15. Школа А. В. Проекти розвитку портів України. Одеса: Рекламсервіс, 2009. 241 с.
16. Ханін М. С. Міжнародне морське суднопластво: навч. пос. 2001. 334 с.
17. Хулей Глей., Сондерс Джон, Пірсі Найджел. Маркетингова стратегія та конкурентне позиціонування. Дніпро : Баланс Бізнес, 2015. 800 с.
18. Alderton P.M. Sea Transport: operation and economics. London: Thomas Reed,2018.268 p.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/901>
2. Освіта.ua.Менеджмент. URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/management/>
3. Навчальні матеріали он-лайн. URL: <https://pidru4niki.com/menedzhment/>;
<https://pidru4niki.com/ekonomika/>
4. Центр фінансово-економічних наукових досліджень. Бібліотека. URL: http://www.economics.in.ua/p/blog-page_45.html
5. Review of Maritime Transport (Series). URL: https://unctad.org/system/files/official-document/rmt2021_en_0.pdf.
6. Review of Maritime Transport (Series). URL: https://unctad.org/system/files/official-document/rmt2022_en.pdf
7. Міністерство інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua>
8. Центр транспортних стратегій. URL: <http://cfts.org.ua/analitics>